

Певною мірою ідеали громадянського суспільства виявляють нині окремі конфесії. Так, папа Франциск наголошує, що, визнаючи те, що людство, незасвоївши уроки минулого, переживає вже вияви початків третьої світової війни. За цих умов важливим, на його думку, є досягнення «духу єдності»: «Потрібно разом прямувати вперед до єдності шляхом спільних молитов, через справи милосердя». Говорячи про міжконфесійні відносини, можливість поєднання зусиль конфесій в глобалізованому світі, папа Франциск наголосив, що при цьому зокрема «не слід урівнювати іслам і тероризм» і при цьому ісламські лідери мають «засудити релігійне насильство». Проте, прочитуючи події ісламського теракту, варто наголосити на тому, що свободу не слід розглядати як можливість вільних образливих оцінок конфесійних ідеалів з боку тих же журналістів. Французький теракт при неврахуванні особливостей мусульманської релігійності був спровокований останніми. За умов глобалізації винуватцями теракту потрібно вважати не лише його виконавців, а й провокаторів-журналістів. Останні мають працювати на поєднання, а не протистояння. Запитаймо себе: як би християни оцінювали часопис, який подавав би в карикатурному вигляді оголеного Ісуса Христа? Відповідь зрозуміла і без зайвих коментарів.

3.2 Павло ПАВЛЕНКО. МЕЧИСЛАВ МОКШИЦЬКИЙ – ДЗЕРКАЛО ПОЛЬСЬКОГО ШОВІНІЗМУ В УКРАЇНІ

В інтерв'ю польському тижневику “Niedziela” (21/2017) Львівський архієпископ-митрополит Римо-Католицької Церкви Мечислав Мокшицький зауважив, що на українському народі лежить гріх “геноциду поляків” і допоки він (народ) не очиститься від цього гріха — не визнає свою провину перед польським народом, доти у нього не буде благословення і не настане мир.⁷⁷ Владика, пов'язуючи воєдино “гріх геноциду” і війну на Донбасі, у такий спосіб прагне доводити, що ця війна є наслідком невизнаної українцями провини перед поляками за Волинську трагедію 1943 р. (чи, як її називають у Польщі, Волинську різню), а тому її (війну на Сході) слід розглядати передусім метафізично — як Боже знання, як покарання всього українського народу за цю провину, бодай поруч священнослужитель і обмовляється, що “Господь не є Богом, який карає свій народ”.

Цитата: “Протягом декількох років українська нація переживає складний період. Війна ведеться на Сході, але її наслідки відчуваються в усьому світі. Вся громада залежить від війни, не тільки в матеріальному плані, і в економічному, а й у духовному вимірі. ... На мій погляд, Україна мусить замислитись і відповісти на питання, чому це відбувається. Господь не є Богом, який карає свій народ, своїх дітей, а дає нам знати, нагадуючи про своє право любові до іншої людини. ... На українському народі надалі лежить гріх геноциду, в якому йому важко до цього часу признатися і від якого важко очиститися, хоча було декілька спроб так зробити, між іншим в 70-у річницю подій на Волині. ... Я переконаний, що доки цей народ не визнає своєї провини, не визнає правду і не очиститься від цього гріха, не зможе насолоджуватися благословеннями. Проте я сподіваюся, що річниця Фатімських явищ приведе до розуміння, що відсутність миру на⁷⁸ Україні вимагає жесту, якого ми чекаємо в любові і з любов'ю”.⁷⁹

З огляду на вищенаведену цитату, прес-секретар Львівської архідієцезії Римо-Католицької Церкви о. Андрій Легович поспішив застерегти, що, мовляв, у

77 Uczyłem się od nich // Niedziela. - 2017-05-17: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://niedziela.pl/artukul/130916/nd/Uczylem-sie-od-nich>

78 Тут і далі в цитаті курсив наш.

79 Uczyłem się od nich // Niedziela. - 2017-05-17: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://niedziela.pl/artukul/130916/nd/Uczylem-sie-od-nich>; Мокшицький о війні на Донбасі: Львівський митрополит Римо-Католицької Церкви Мокшицький вважає війну на Донбасі божим знаком // Цензор.НЕТ. - 29.05.17: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: https://ua.censor.net.ua/news/441867/lvivskyi_mytropolyt_rymokatolytskoyi_tserkvy_mokshytskyi_vvajaye_viyi_nu_na_donbasi_bojym_znakom_poky

М.Мокшицького немає слів, що Донбас є карою українців за “геноцид поляків”. “...Спробуйте знайдіть там слова, що митрополит нібито сказав, що Донбас є карою за Волинь. Там немає таких слів”, - зауважив отець.⁸⁰ Між тим весь контекст вказує саме на це — оскільки “на українському народі лежить гріх геноциду”, тому й існує “відсутність миру на Україні” і допоки не відбудеться визнання “провини” перед польським народом, не станеться очищення українців від “гріха геноциду”, “миру на Україні” не буде, тобто буде війна як покарання за неспокутуваний “гріх”. “Хоч як би опісля секретар архієпископа Мечислава Мокшицького не прагнув оправдати свого керівника, - зауважує о. Юстин Бойко, - незаперечним фактом є те, що у даному випадку церковний ієрарх дуже виразно зайняв не церковну, а політичну позицію. Ще й до того таку, яка симфонічно йде у парі з ідеологією праворадикальних і шовіністичних польських партій та організацій”.⁸¹

Якщо владика Мечислав і справді прагне повноти історичної справедливості, воліє “визнати правду”, то поруч нехай згадає, як “в любові і з любов’ю” століттями польська шляхта поневолювала, грабувала українців, як перетворювала їх на своїх рабів-кріпаків, як їх, як *bydło*, продавала і купувала, як мордувала тільки за те, що вони чинили опір польській окупації і хотіли бути вільними на своїй, Богом даній землі; хай скаже, як за Польщі заборонялась українська мова, Українське християнство — заборонялось все, що давало силу українцям бути, відчувати, усвідомлювати себе українцями. Показово, що Польський Костьол, “в любові і з любов’ю”, закриваючи очі на муки українців, схвалював подібну колонізаторську політику Речі Посполитої.

Чи може такі, як пан Мокшицький, вважають, що колишня окупація Польщею чималої частини українських земель була справою праведною і благородною в очах Божих, чинилась винятково гуманними засобами? Анналі історії України фіксують агресивне ставлення Польщі за Юзефа Пілсудського до Західно-Української Народної Республіки, його таємний договір із В.Леніним допомогти російським більшовикам перемогти УНР. А якими методами за Пілсудського Польща проводила деукраїнізацію Західної України, коли той приєднав її до Польщі годі й казати. Наслідки жахливі — тисячі інтернованих, репресованих, убитих за наказом польської влади українців (і то не лише на Волині). То може українцям ще слід подякувати Польщу за всі ті безчинства?

“Немає диму без вогню” — численні антипольські постання українців ще від часів Козаччини на окупованих Польщею українських територіях, пізніший рух українських націоналістів були справедливою реакцією на польську антиукраїнську політику. Тому якщо владика Мечислав і заходився діставати “скелети” з історичних шаф, нехай уже дістає зразу всі — і передусім свої, польські. А то розкручуючи своє богослов’я про якийсь колективний гріх українського народу щодо поляків, він в упор не бачить (не хоче бачити) у своєму оці “власної колоди” — польського гріха етноциду і геноциду українців. І щось не чути, щоб поляки визнавали за собою такого гріха. Між тим такий був й існує!

Заувага Мокшицького про український гріх “геноциду поляків” надто подібна до тієї, яку висловив дещо раніше про український народ предстоятель УПЦ МП — владика Онуфрій. Останній наголосив, що українці, як “катюга по заслугі”, Голодомором 1932-1933 рр. “отримали те, що заслужили” і що він, мовляв, був покаранням українського народу за якусь його “гординю”.⁸² Утім і в заяві Онуфрія, і в заяві Мокшицького ходить

80 Львівський митрополит розповів, що війна на Донбасі – кара за "геноцид поляків" // Українська правда. Життя. - 29 травня 2017: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/society/2017/05/29/224421/>

81 З ким поведешся, такого й сам наберешся (про інтерв'ю митрополита Мечислава Мокшицького) // Форпост. - Вівторок, 30 травня 2017: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://forpost.lviv.ua/txt/suspilstvo/3862-z-kym-povedeshsia-takoho-i-sam-nebereshsia-pro-interv-iu-mytopolytami-chyslava-mokshytskoho>

82 Митрополит Черновицкий и Буковинский Онуфрий: голодомор - это было вразумление, усмирение со стороны Господа нашей гордыни // Православие.Ru. - Москва, 24 ноября 2008 г.: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoslavie.ru/news/28395.htm>

про одне й те ж само — про українців як “пропавших грішників”, виною яких виступає чи не саме їх існування на цьому світі.

Ще якось можна зрозуміти антиукраїнську риторику московсько-православних, бо ті “канонічно” залежні від Москви, а тому їхня позиція приречена за визначенням бути антиукраїнською. А чого прагне Мокшицький? — На догоду польським шовіністам і праворадикалам напоумити українців? В односторонньому порядку, як вважає собі цей владику, без взаємного прощення з боку поляків цього не вийде. Та й як він це собі уявляє, коли поруч, як підкреслює український історик і журналіст, відомий дослідник польсько-українських відносин Андрій Павлишин, цей церковник “вважає слушною смерть українських, російських, голландських, американських й інших дітей на Донбасі, а загибель тисяч українських військових, в т.ч. українських громадян польського походження “справедливим” (...) покаранням України за відмову визнати події на “Волині” “геноцидом””.⁸³

Пам’ятаємо, у березні 2013 року архієпископ Мокшицький відмовився підписати спільну заяву католицьких єпископів греко- та римо-католицького обрядів України з нагоди 70-річчя Волинської трагедії, мотивуючи це тим, що провина лежить винятково на одних українцях. При цьому він дав зрозуміти, що формула “вибачаємо і просимо пробачити”, запропонована українськими греко-католиками, для нього є неприйнятною, бо це, бач, одна українська сторона мусить “вибачатися і просити вибачення” у поляків.⁸⁴

Ким же насправді є М.Мокшицький і яку Церкву він презентує в Україні? — Перед нами польський громадянин, який вважає “Господа Бога палким польським націоналістом” і на цій підставі є “прихильником польської колоніальної “місії на кресах””.⁸⁵ За його словами, “нині Латинська Церква в Україні не є польською, однак ми є спадкоємцями спадщини Церкви у Польщі”.⁸⁶ Разом із тим Церква в Польщі не може залагоджувати наші справи без нас”.⁸⁷ Інакше кажучи, оскільки Римо-Католицька Церква в Україні є “спадкоємицею спадщини Церкви у Польщі”, цебто Польського Костьолу, то й презентує вона в Україні католицизм передусім у польському його релігійному розумінні й етнокультурному вияві. Не дивно, що більшість римо-католицьких священників, ченців і місіонерів в Україні є етнічними поляками. В офіційній звітності Держдепу релігій МКУ за 2016 рік в РКЦУ із 622 священнослужителів 308 іноземці, в масі поляки. Під виглядом поширення латинського обряду українцям не просто нав’язується ідеологія польського шовінізму, польський праворадикальний погляд на Україну, а відбувається тиха розбудова в Україні, принаймні на рівні римо-католицьких громад, такого собі “польського світу” чи “польської України”. Мокшицький подібне називає шляхами, які будуть “зближувати два сусідні народи”, процесом “примирення поляків і українців”, що має “відбутися в правді”.⁸⁸

83 Andrij Pavlyšyn, 28 травня 2017 // Facebook: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <https://www.facebook.com/andrij.pavlysyn>

84 В’ятрович: Заява арх. Мокшицького про Волинську трагедію не пасує духовній особі // ЗІК. - понеділок, 18 березня, 2013: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: http://zik.ua/news/2013/03/18/vyatrovych_zayava_arh_mokshytskogo_pro_volynsku_tragediyu_ne_pasuie_duhovni_u_399198; Хмільовський Микола. Повторний казус архієпископа Мечислава Мокшицького // Релігія в Україні. - 24.05.2013: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: http://www.religion.in.ua/zmi/ukrainian_zmi/21994-povtornij-kazus-arxiyepiskopa-mechislava-mokshickogo.html

85 Andrij Pavlyšyn, 28 травня 2017 // Facebook: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <https://www.facebook.com/andrij.pavlysyn>

86 Курсив наш.

87 Архієпископ Мечислав Мокшицький: «РКЦ і УГКЦ покликані стати натхненниками примирення українців і поляків» // Католицький Оглядач. - Птн, 12/06/2015: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://catholicnews.org.ua/arhiiepiskop-mechislav-mokshickiy-rkc-i-ugkc-poklikani-stati-nathnennikami-primirennya-ukrayinciv-i>

88 Архієпископ Мечислав Мокшицький: “РКЦ і УГКЦ покликані стати натхненниками примирення українців і поляків” // Львівська Архідієцезія Римсько-Католицької Церкви. - 2015-06-11: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: http://www.rkc.lviv.ua/news_view-

Владика Мечислав як єпископ і глава Римо-Католицької церкви в Україні мав би представляти позицію всіх римо-католиків України, натомість в його церковній діяльності переважає його польськість, а відтак він здебільшого опікується інтересами однієї національної громади — польської. Ми вже не будемо говорити про його ставлення до української історії, яку він розглядає, з одного боку, через призму колишніх радянських і сучасних російських штампів, а з іншого боку, дивиться на неї очима теперішньої ультраправої польської пропаганди, які, по суті, нічим не відрізняються, оскільки зближуються на хвилі, притаманному їм обом, антиукраїнського дискурсу.

Приміром, виступаючи від імені Римо-Католицької Церкви в Україні, цей архієпископ обвинувачує українців у тому, що вони у масовому порядку співпрацювали з гітлерівцями і разом із ними винищували євреїв.⁸⁹ Прикметним для нас є й наступний факт. Презентуючи перед польською аудиторією Римо-Католицьку Церкву в Україні, цей священнослужитель показує, що Україну він вважає частиною потенційних польських територій, оскільки говорить “*na Ukrainie*” (на Україні), а мусів би, як представник української Церкви, наголошувати “*w Ukrainie*” (в Україні).⁹⁰ Нарочито вживаючи форму “*na Ukrainie*”, отець тим само показує, що насправді він представляє не Римо-Католицьку Церкву в Україні, а саме польський “*Kościół Rzymskokatolicki na Ukrainie*”, а щодо назви конфесії “Римо-Католицька Церква в Україні”, то це для нього усього-лише вимушена формальність.

Незважаючи на те, що єпископ Харківсько-Запорізької дієцезії Римо-Католицької Церкви Станіслав Широкоградюк доволі обережно засудив висловлювання владики Мокшицького про те, що Бог карає українців війнами за темні сторінки історії, аргументуючи це тим, що католицизм не має вчення про покарання цілого народу, оскільки вина за злочин завжди кладеться на ту особу, яка його вчинила⁹¹, факт залишається фактом — Мокшицький вимагає від українців спокути, якою вважає війну на Донбасі, тим само показуючи, що він в даному випадку чинить не, як служитель Церкви, а як один із польських праворадикалів, які “вимагають крові, бо їхнім девізом є переконання, що якщо існує на світі правда, то тільки та, яку диктують вони. Отож, коли вживання терміну “геноцид” по відношенню до подій на Волині не є однозначним у міжнародному праві і за яким стоять чисто політичні спекуляції, митрополит Мечислав вирішив присвоїти їх собі. В такий спосіб він опинився на чисто політичному полі боротьби. ... Він посередньо визнав, що йому набагато комфортніше перебувати думками в уявних теренах Польщі “від моря і до моря”, аніж у реальних теренах сучасної незалежної України”.⁹²

Чимало сторінок спільної українсько-польської історії ще потребують свого ретельного і незаангажованого наукового вивчення. Слід ще буде розбиратися у причинах і наслідках Волинської трагедії. Утім однозначно можна тут сказати одне: однобічний погляд є далеким від істини. Ми свідомі того, що сприйняття нами Польщі, усього польського народу, а також Римо-Католицької Церкви в Україні не слід робити зі слів

Archiyepuskop_Mechuslav_Mokshuckuj__RKC_i_UGKC_poklukani_statu_natxnennukamu_prumurennya_ukrainci_v_i_polyakiv_-ua

89 В'ятрович: Заява арх. Мокшицького про Волинську трагедію не пасує духовній особі // ЗІК. - понеділок, 18 березня, 2013: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу:

http://zik.ua/news/2013/03/18/vyatrovych_zayava_arh_mokshytskogo_pro_volynsku_tragediyu_ne_pasuie_duhovni_y_399198

90 w Ukrainie czy na Ukrainie? // Poradnia językowa PWN - 20.06.2015: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/w-Ukrainie-czy-na-Ukrainie;16214.html>

91 Украинский народ не отвечает за грехи своих предков, – католический иерарх // Главновости. - 30.05.2017: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <https://glavnovosti.com/religiya/ukrainskij-narod-ne-otvechaet-za-grexi-svoix-predkov-katolicheskij-ierarx/>

92 З ким поведешся, такого й сам наберешся (про інтерв'ю митрополита Мечислава Мокшицького) // Форпост. - Вівторок, 30 травня 2017: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://forpost.lviv.ua/txt/suspilstvo/3862-z-kym-povedeshsia-takoho-i-sam-nebereshsia-pro-interv-iu-mytropolitya-miechyslava-mokshytskoho>

митрополита Мокшицького. Це доводять хоча б наступні факти. Від часу відновлення державності України у 1991 р. Польща залишається одним із головних стратегічних партнерів України. Багато представників польського народу — політиків, військових, бізнесменів, науковців, представників культури — є надійними друзями України. Серед громадян України польського походження можна знайти чимало справжніх українських патріотів, які і словом, і ділом (у тому числі й на фронті) доводять свою відданість Україні.

Один владики Мечислав — це далеко не вся Церква. Хоча й нехтувати його словами не варто. Зауваги М.Мокшицького про українців — це чіткий сигнал українським римо-католикам, попередження, що якщо не стати на заваді антиукраїнським випадкам у Римо-Католицькій Церкві, ця конфесія з часом може перетворитись не просто на філію Польського Костьолу в Україні, а й стати осередком антиукраїнського руху польських праворадикалів в Україні, які вже будуть набагато конкретнішими у своїх висловлюваннях й активнішими у реалізації своїх намірів, ніж владики Мокшицький.

Політична позиція М.Мокшицького, яку той висловив тижневику “Niedziela” децю уподібнюється тій, яку обстоює апостольський нунцій Ватикану в Україні Клаудіо Гуджеротті. І той, й інший останнім часом діють, на жаль, не на користь Україні, а навпаки — на руку Кремля. Обстоюючи фактично проросійську політичну позицію щодо України, ці церковні служителі римо-католицизму в такий спосіб допомагають Ватикану черговий раз підігравати Росії, доводити в угоду їй, з одного боку, що Україна є всього-лишень країною, яка “оберталася в зоні Російської Федерації”⁹³ і що на цій підставі вона й справді мусить визнаватись “канонічною територією” Москви, а з іншого боку, що війна на Донбасі є внутрішньою справою України, якимсь “братовбивчим протистоянням”, “громадянським конфліктом”, до якого Росія, мовляв, жодним чином не причетна. Така позиція Ватикану чітко відповідає антиукраїнському духу так званої “Гаванській декларації”, яку підписали Московський Патріарх Кирило і Папа Римський Франциск 12 лютого 2016 р. у столиці Куби.

Сьогоднішні антиукраїнські заяви з боку окремих польських громадян, так звана війна цвинтарів і пам’ятників, численні випадки побиття праворадикалами українських заробітчан у Польщі — це наслідки розписаної у Кремлі спеціально для Польщі антиукраїнської акції, елементи розв’язаної Росією проти України гібридної війни, метою якої, з одного боку, стоїть відволікти увагу польського суспільства від російсько-української війни на Донбасі, від анексії Криму, зганьбити Україну перед європейською спільнотою, а з іншого боку, підсовуючи полякам антиукраїнський контекст історичного дискурсу, передбачається посварити між собою польський та український народи, по суті, нацькувати Польщу проти України.

Україна, боронячи свою свободу і незалежність у гібридній війні з Росією, тим само сьогодні захищає свободу і незалежність Польщі. Без вільної, соборної, сильної України не буде й незалежної Польщі, бо вона, як частина колишньої Російської імперії, разом із країнами Балтії і Фінляндією, також входить у сферу неоімперських зазіхань Путінської Росії. Слід зважати, що євразійські плани Путіна з розбудови Росії передбачають реанімацію Російської імперії з подальшим перетворенням її на трансконтинентальну супер-імперію — Росію-Євразію. То ж пригадуючи “від Адама і Єви” один одному минулі історичні трагедії (а їх у нашій спільній історії було таки чимало), обвинувачуючи один одного за колишні вчинки предків, і Польща, й Україна будуть чинити виключно на угоду одній Москві. Справді, час вибачення настав, але вибачення взаємного. Без взаємного вибачення українсько-польські відносини будуть тільки буксувати. І від цього виграватиме завжди наш спільний ворог — Росія.

---

93 Апостольський Нунцій про складну гуманітарну ситуацію в Україні // CREDO. - 11.08.16: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: <http://www.credo-ua.org/2016/08/163365>